

Úvod do výuky češtiny jako druhého/cizího jazyka

Mgr. Linda Doleží, Ph.D.

Ústav českého jazyka, FF MU Brno

Podzim 2016

ÚVOD

- Opakování předchozí přednášky (typy cizinců)
- Migrace – portál FF MU
- Otázky k dokumentu ČT - Migrace
- Dokument ČT
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/215452801400028/>

PRŮCHA (2001)

- Etnikum (etnická skupina) = skupina lidí, kteří mají společný rasový původ, obvykle společný jazyk a sdílejí společnou kulturu
- Etnicita = systém
- Etnická příslušnost = sounáležitost
- Etnické vědomí

NÁROD

= osobité a uvědomělé kulturní a politické společenství,
na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny a
společné území +

3 typy kritérií:

- a) Kritéria kultury (jazyk, náboženství, dějinná zkušenost)
- b) Kritéria politické existence (stát, autonomní postavení)
- c) Psychologická kritéria (společné vědomí o své příslušnosti)

KULTURA

= celistvý systém významů, hodnot a společenských norem, kterými se řídí členové dané společnosti a které prostřednictvím socializace předávají dalším generacím

NÁRODNOST

= příslušnost k určitému národu

- a) Ve smyslu etnickém (soubor osob obvykle se společným jazykem, historií, tradicí, zvyky, územím a hospodářstvím)
- b) Ve smyslu politickém (soubor občanů určitého státu, tzn. soubor osob se státní příslušností tohoto státu)

2 TYPY MENŠINOVÝCH SKUPIN (BLAŽEJOVSKÁ, 2012)

- Národnostní menšiny
- Cizinci

- 14 (Bulhaři, Chorvaté, Maďaři, Němci, Poláci, Romové, Rusíni, Rusové, Řekové, Slováci, Srbové, Ukrajinci, Bělorusové, Vietnamci)

národnost		celkem v roce 1991		celkem v roce 2001		celkem v roce 2011	
		absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
obyvatelstvo celkem		10 302 215	100,0	10 230 060	100,0	10 436 560	100,0
v tom národnost	česká	8 363 768	81,18	9 249 777	90,42	6 711 624	64,31
	moravská	1 362 313	13,22	380 474	3,72	521 801	5,00
	slezská	44 446	0,43	10 878	0,11	12 214	0,12
	slovenská	314 877	3,06	193 190	1,89	147 152	1,41
	polská	59 383	0,57	51 968	0,51	39 096	0,37
	německá	48 556	0,47	39 106	0,38	18 658	0,18
	ukrajinská	8 220	0,07	22 112	0,22	53 253	0,51
	maďarská	19 932	0,19	14 672	0,14	8 920	0,08
	ruská	5 062	0,05	12 369	0,12	17 872	0,17
	romská	32 903	0,32	11 746	0,11	5 135	0,05
	bulharská	3 487	0,03	4 363	0,04	4 999	0,05
	řecká	3 379	0,03	3 219	0,03	2 043	0,02
	srbská	nejz.	---	1 801	0,02	1 717	0,02
	chorvatská	nejz.	---	1 585	0,02	1 125	0,01
	rusínská	1 926	0,02	1 106	0,01	739	0,01
ostatní	9 860	0,10	39 477	0,39	52 225	0,5	

<i>menšinová komunita</i>	<i>celkem v roce 1991</i>		<i>celkem v roce 2001</i>		<i>celkem v roce 2011</i>	
	<i>absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>absolutně</i>	<i>v %</i>
<i>běloruská</i>	<i>nezjištěno</i>	<i>---</i>	<i>nezjištěno</i>	<i>---</i>	2 013	0,02
<i>vietnamská</i>	421	0,004	17 462	0,2	29 660	0,28

česká a německá	6 158
česká a polská	2 804
česká a romská	7 026
česká a slovenská	17 666
moravská a německá	292
moravská a polská	152
moravská a romská	113
moravská a slovenská	1 650
slezská a německá	113
slezská a polská	250
slezská a romská	5
slezská a slovenská	43
slovenská a maďarská	445
slovenská a romská	573

ZPRÁVA

- https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty-rady/zprava_2012_tiskarna.pdf

RADA VLÁDY PRO NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

- Rada je poradním a iniciativním orgánem vlády pro otázky týkající se národnostních menšin a jejich příslušníků. Současná Rada je zřízena ve smyslu § 6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- V čele Rady stojí člen vlády, kterého na návrh předsedy vlády jmenuje vláda. Rada má dva místopředsedy (jeden za veřejnou správu a druhý za národnostní menšiny. Celkem má Rada 30 členů, které jmenuje vláda usnesením, jsou jimi zástupci dalších orgánů a organizací.
- Jednotlivé menšiny mají v Radě jednoho až dva zástupce.

ETNICKÁ DATA

- = citlivá data
- Sčítání lidu (Český statistický úřad)
- Chybějící data: Romové + nelegální migranti
- Registr Ministerstva vnitra x registr Cizinecké policie

ÚROVNĚ, INDIKÁTORY A AKTÉŘI INTEGRACE

- Úroveň politicko-právní
- Úroveň socio-ekonomická
- Úroveň kulturní

- Postoje většinové společnosti

Tabulka č. 2 Operacionalizace integrace podle Entzingera a Biezevelda (2003)		
Úroveň politicko-právní	Cizinci: <ul style="list-style-type: none"> - Naturalizace - Dvojí občanství - Politická participace - Občanská participace 	Národnostní menšiny: <ul style="list-style-type: none"> - Skupinová práva - Dvojí občanství - Politická participace - Občanská participace
Úroveň socio-ekonomická	<ul style="list-style-type: none"> - Zaměstnanost, typická povolání a výše platu - Vzdělání a kvalifikace - Bydlení (rezidenční segregace) 	
Úroveň kulturní	<ul style="list-style-type: none"> - Postoj k základním normám a hodnotám - Kontakty se zemí původu - Kontakty s většinovou společností (svatby) - Znalost jazyka většinové společnosti - Kriminalita (jako znak toho, že základní pravidla a normy většinové společnosti nejsou přijímány) 	
Postoje většinové společnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Rasismus a nepřátelské postoje - Případy otevřené diskriminace - Strukturální diskriminace institucí - Mediální obraz 	

OBČANSTVÍ

= příslušnost k politické skupině (ke státu) spjatá s určitými právy a povinnostmi, občan může mít více občanství

X národnost (= příslušnost k určitému národu)

NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

- Skupinová práva – pokud počet v obci přesáhne 10 % a v kraji 5 %, mají být zřízeny výbory pro národnostní menšiny a zavádí se dvojjazyčné nápisy, názvy obcí a ulic (viz např. Moravskoslezský kraj)

ROMOVÉ

- Sociálně-prostorové vyloučení
- Jazyky – romský etnolekt češtiny, romština
- Postoj většinové společnosti – odmítavý (2012 – 75 %)

UKRAJINCI, VIETNAMCI A DALŠÍ

- občané EU
- program Zelených a Modrých karet
- Trvalý pobyt – 5 let pobytu, zkouška z ČJ (A1) (EU 3 roky)
- Občanství – 10 let pobytu, zkouška z ČJ (B1)
- Postoje k cizincům – vstřícnější než k Romům
- Diskriminace cizinců – ombudsman

ŽADATEL MUSÍ PROKÁZAT ZNALOST ČJ

Tato podmínka se pokládá za splněnou, pokud žadatel doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk nebo žadatel je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo starší 65 let, anebo jde o žadatele s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost českého jazyka[1].

DĚTI

- Dítě nabývá narozením státní občanství České republiky, je-li alespoň jeden rodič v době narození dítěte státním občanem České republiky. Místo narození dítěte nemá na nabytí Českého státního občanství narozením žádný vliv.
- Narozením dále nabývá státní občanství České republiky i dítě, které se narodí na území České republiky a které by se jinak stalo osobou bez státního občanství (apatridou), pokud jsou oba rodiče dítěte apatridé a alespoň jeden z nich má na území České republiky ke dni narození dítěte povolen pobyť na dobu delší než 90 dnů.
- Další specifikace viz: www.mvcr.cz

